

LATIJNSE SPREUKEN EN UITDRUKKINGEN

www.ream.nl

a cane non magno saepe tenetur aper een zwijn wordt meestal vastgehouden door een niet al te grote hond

a capite ad calcem van hoofd tot teen

a fronte praecipitium a tergo lupi een afgrond voor je, wolven achter je (*tussen twee vuren*)

ab absurdo vanaf het absurde (*dat is van de gekke*)

ab asino lanam wol van een ezel

ab imo pectore vanuit het diepst van de borst (*uit de grond van mijn hart*)

ab ovo usque ad mala van het ei tot aan de appels (*van het begin tot het eind*)

ab ovo vanuit een ei (*vanaf het prille begin*)

ab uno disce omnes leer alles van één ding

absit invidia moge kwade wil ontbreken

absit omen moge het voorteken afwezig zijn (*moge dit geen voorteken zijn*)

abusus non tollit usum misbruik doet gebruik niet teniet

abyssus abyssum invocat de ene hel roept de andere aan (*de ene misstap leidt tot de andere*)

accidit in puncto, quod non speratur in anno in één ogenblik gebeurt, wat in geen jaar verwacht werd

acta est fabula het drama is ten uitvoer gekomen

ad augusta per angusta over smalle wegen naar hoge plaatsen

ad calendas graecas tot Griekse kalenders (nooit)

ad captandum vulgus om de massa naar je pijpen te laten dansen

ad fundum tot de bodem (gezondheid!)

ad gustum naar smaak

ad hoc voor deze gelegenheid

ad praesens ova cras pullis sunt meliora vandaag eieren is beter dan morgen kippen (*beter één vogel in de hand dan tien in de lucht*)

ad unum omnes allen tegen één

ad utrumque paratus gereed voor elk van beiden

adversus solem ne loquitor praat niet tegen de zon (*verspil je tijd niet met betwisten van iets dat zonneklaar is*)

aegrescit medendo de ziekte wordt erger met de behandeling (*het middel is erger dan de kwaal*)

aequam memento rebus in arduis servare mentem onthoud om in moeilijke omstandigheden het hoofd helder te houden

aeternum vale vaarwel voorgoed

age quod agis doe wat je aan het doen bent

alea iacta est de teerling is geworpen

alere flammis om de vlammen te voeden

aliena nobis, nostra plus aliis placent de beslommingen van andere mensen plezieren ons meer, en onze eigen beslommingen plezieren andere mensen meer

alieni generis van een andere soort

aliquando bonus dormitat Homerus soms doet zelfs de goede Homerus weg

aliquando et insanire iucundum est soms is zelfs doen alsof je gestoord bent lollig

aliquisne domum est? is er iemand thuis?

alter ego een andere ik

altissima quaque flumina minimo sono labi de diepste rivieren stromen met het minste geluid (*stille wateren hebben diepe gronden*)

amantes sunt amentes geliefden zijn gestoorden

amantium irae amoris integratio est liefdesruzies betekenen de hernieuwing van de liefde

amare et sapere vix deo conceditur zelfs een god vind het moeilijk om tegelijkertijd verliefd en wijs te zijn

amicus humani generis een vriend van het menselijk ras

amicus plato, sed magis amica est veritas Plato is een vriend, maar de waarheid is een betere vriend

amor tussisque non celantur liefde en hoest blijven niet verborgen
amor vincit omnia et nos cedamus amori liefde overwint alles en wij zwichten onder de liefde
amoto quaeramus seria ludo de grappen wegschuivend, laten we ons richten op serieuze zaken (*alle gekheid op een stokje*)
animal bipes implume een tweebeinig dier zonder veren (een mens)
animal disputans een kritisch dier (een mens)
animis opibusque parati voorbereid in geest en middelen
anno domini het jaar des Heren
apparatus criticus een kritieke kwestie
aqua et igni interdictus water en vuur verboden (verbannen)
aquae vitae levenswater (alcohol)
arcanum arcanorum het geheim der geheimen
argumentum ad hominem argument tegen de persoon
arma tuentur pacem wapens handhaven de vrede
arma virumque cano ik zing over wapens en een man
arrectis auribus met gespitste oren
ars amandi de kunst van het liefhebben
ars est celare artem het is een kunst op zich om kunst te verbergen
ars gratia artis kunst ten behoeve van kunst
ars longa, vita brevis kunst is lang, het leven kort
ars moriendi de kunst van het doodgaan
arte perire sua sterven onder hetgeen je zelf tot stand gebracht hebt
artes perditae verloren kunsten
asinus asinum fricat de ene ezel wrijft de andere (*de ene kont likt de andere*)
aspirat primo Fortuna labori het lot is ons welgezind bij onze eerste inspanning
assiduus usus uni rei deditus et ingenium et artem saepe vincit constante toewijding aan één onderwerp maakt vaak zowel verstand als bedrevenheid overbodig
audaces fortuna iuvat het geluk is met de stoutmoedigen
audiatur et altera pars laat ook de andere kant gehoord worden
aurea mediocritas de gulden middenweg
aureo hamo piscari vissen met een gouden haak
auspicium melioris aevi een voorteken van een betere periode
aut bibat aut abeat laat hem óf drinken óf opzouten
aut Caesar, aut nihil óf Caesar, óf niets
aut disce aut discede leer of ga weg
aut insanit homo, aut versus facit die vent is óf gek, óf hij schrijft verzen
aut viam inveniam aut faciam ófwel vind ik een manier, ófwel maak ik zelf één
aut vincere aut mori om te overwinnen of om te sterven
ave, Caesar, morituri te salutamus wij die sterven gaan, groeten u
beati possidentes gezegend zijn zij die bezitten
bella detesta matribus oorlogen zijn dé verschrikking voor moeders
bene qui latuit bene vixit hij die heeft geleefd in teruggetrokkenheid heeft goed geleefd
beneficium accipere libertatem est vendere het accepteren van een dienst is het verkopen van je vrijheid
bis repetita placent dingen die behagen, worden opnieuw en opnieuw gevraagd
bis vivit qui bene vivit hij die goed leeft, leeft twee keer
bona fide op basis van goed vertrouwen
boni pastoris est tondere pecus, non deglubere het betaamt een goede herder zijn schapen te scheren, niet te villen
bonitas non est pessimis esse meliorem beter zijn dan de slechtste is nog geen goedheid
bonum vinum laetificat cor hominis goede wijn maakt het menselijk hart blij
bonum virum facile crederes, magnum libenter een goed man zou je met gemak geloven, en een groot man met graagte
bruta fulmina et vana bliksems die blindelings en vergeefs toeslaan
caeca invidia est jaloezie is blind

canis timidus vehementius latrat quam mordet een bange hond blaft heviger dan dat hij bijt (*blaffende honden bijten niet*)
carpe diem, quam minimum credula postero pluk de dag, vertrouw zo min mogelijk op morgen
castigat ridendo mores hij corrigeert gewoontes door er om te lachen
casus belli aanleiding tot de oorlog
cave canem pas op voor de hond
cave quid dicis, quando, et cui pas op wat je zegt, wanneer en tegen wie (*pas op je woorden*)
caveant consules ne quid detrimenti respublica capiat waak er voor, consuls, dat de staat niet wordt geschaad
caveat emptor koper: wees op je hoede!
certum est quia impossibile het is zeker want het is onmogelijk
cessante causa cessat et effectus als de oorzaak wijkt, wijkt ook het gevolg
ceterum censeo Carthaginem esse delendam en verder meen ik dat Carthago verwoest moet worden
citius, altius, fortius sneller, hoger, sterker
cito fit quod dii volunt wat de goden willen, gebeurt snel
clara pacta, boni amici duidelijke afspraken, goede vrienden
cogita ante salis denk na voordat je springt
cogito, ergo sum ik denk, dus ik besta
colossus magnitudinem suam servabit etiam si steterit in puteo een reus zal zijn grootte behouden, zelfs als hij in een put zal hebben gestaan
conditio sine qua non voorwaarde zonder welke niet (*essentiële voorwaarde*)
coniunctis viribus met vereende krachten
contraria contrariis curantur tegenstellingen worden genezen door tegenstellingen
coram populo in aanwezigheid van het volk
corpus delicti het voorwerp van de misdaad
cras amet qui nunquam amavit; quique amavit, cras amet moge hij die nooit liefgehad heeft, morgen liefhebben; en moge hij die reeds liefgehad heeft, ook morgen liefhebben
credibile est quia ineptum het is geloofwaardig, omdat het dwaas is
credo, quia absurdum ik geloof het, omdat het absurd is
crudelius est quam mori semper timere mortem het is wreder om de dood steeds te vrezen, dan om te sterven
cui bono voor welk goed?
culpam poena premit comes straf volgt nauw op schuldgevoel als zijn metgezel
cum grano salis met een korreltje zout
cum principia negante non est disputandum er valt niet te twisten zonder uitgangspunten
cura ut valeat zorg, dat het u goed gaat
curae leves loquuntur ingentes stupent lichte zorgen spreken, grote zijn sprakeloos (*kleine narigheden kunnen door praten verlicht worden, bij grote ellende slaan we echter compleet dicht*)
curia pauperibus clausa est het senaatshuis is gesloten voor de armen
currente calamo terwijl de pen nog voort beweegt
curriculum vitae levensloop
dabit qui dedit hij die gegeven heeft zal geven
damnant quod non intellegunt wat ze niet begrijpen, veroordelen ze
de diem in die van dag tot dag
de duobus malis, minus est semper eligendum van twee kwaden moet altijd de minste gekozen worden (*de minste van twee kwaden kiezen*)
de facto daadwerkelijk
de gustibus non est disputandum over smaken valt niet te discussiëren (*over smaak valt niet te twisten*)
de iure volgens de wet
de minimis non curat praetor een leider maakt zich niet druk om kleine dingen (*val me niet lastig met onbenulligheden*)
de mortuis nihil nisi bonum over de doden niets dan goeds
de omni re scibili et quibusdam aliis men kan van alles iets afweten en ook nog allerlei andere dingen
de omnibus dubitandum alles moet in twijfel getrokken worden
de pilo pendet het hangt aan een haar (*het hangt aan een zijden draadje*)

deceptio visus misleiding van waarneming (*gezichtsbedrog*)
dente lupus, cornu taurus petit de wolf valt aan met zijn gebit, de stier met zijn horens
deo volente als God het wil
deus ex machina een god uit een machine
dictum sapienti sat est een woord tot de wijzen is voldoende
diem perdidit ik heb een dag verloren (*weer een dag verpest*)
difficile est longum subito deponere amorem het is moeilijk om een lange liefde plotseling op te geven
difficile est tenere quae acceperis nisi exerceas het is moeilijk om vast te houden wat je hebt geleerd, tenzij je het in de praktijk ten uitvoer zou brengen
dis aliter visum de goden waren een andere mening toegedaan
disiecti membra poetae ledematen van een in stukken gescheurde poëet
divide et impera verdeel en heers
divina natura dedit agros, ars humana aedificavit urbes de goddelijke natuur gaf ons akkers, menselijke vaardigheid bouwde steden
dixi ik heb gezegd (*ik ga hier niets meer over zeggen, en iemand anders ook niet*)
docendo discimus door te onderwijzen, leren wij
dona nobis pacem geef ons vrede
donec eris felix, multos numerabis amicos; tempora si fuerint nubila, solus eris zolang je gelukkig bent, zul je veel vrienden tellen; echter als bewolkte tijden zich aandienen, zul je alleen zijn
dulce est desipere in loco het is aangenaam om uit te rusten op het juiste moment
dulce et decorum est pro patria mori het is aangenaam en eervol om voor het vaderland te sneuvelen
dum spiro, spero zo lang ik adem, hoop ik
dum vita est, spes est zolang er leven is, is er hoop
dura lex sed lex de wet is hard, maar het is de wet
dux femina facti de leider van de actie was een vrouw
e pluribus unum één uit velen
ego me bene habeo met mij gaat alles goed
errare humanum est, in errore perseverare stultum dwalen is menselijk, er in volharden is echter dwaas (*vergissen is menselijk, maar een ezel stoot zich in 't gemeen geen tweemaal aan dezelfde steen*)
esse est percipi zijn is een kwestie van waarneming en besef
esse quam videri bonus malebat hij wilde liever goed zijn dan goed lijken
est modus in rebus er is een maat in de dingen
est unusquisque faber ipsae suae fortunae ieder man is de smid van zijn eigen toekomst
et nunc et semper nu en tot in eeuwigheid
et tu, Brute gij ook, Brutus
etiam capillus unus habet umbram zelfs één haar heeft een schaduw
ex libris uit de boeken
ex mero metu uit zuivere aandrang
exceptio probat regulam in casibus non exceptis de uitzondering bevestigt de regel in niet uitgezonderde gevallen
excitabat fluctus in simpulo hij wekte golfjes in een lepeltje op
exegi monumentum aere perennius ik heb een monument opgericht, bestendiger dan brons
exempli gratia bijvoorbeeld
exitus acta probat het resultaat vergoelijkt de daden (*het doel heiligt de middelen*)
experto credite vertrouw op de expert
expertus dico, nemo est in amore fidelis ik spreek uit ervaring, dat niemand trouw is in de liefde
fabas indulcet fames honger maakt bonen zoet (*honger maakt rauwe bonen zoet*)
facilius per partes in cognitionem totius adducimur stukje voor stukje worden wij gemakkelijker tot het begrip van het geheel geleid
facta non verba geen woorden maar daden
fallaces sunt rerum species het uiterlijk van dingen is misleidend (*schijn bedriegt*)
falsa in uno, falsa in omnibus vals op één punt is vals op alle punten

fama nihil est celerius niets gaat sneller dan roddel
fama volat het gerucht heeft vleugels
fata obstant het lot staat in de weg
fata viam invenient het lot zal een manier vinden
favete linguis wees stil
felix qui potuit rerum cognoscere causas gelukkig is hij die in staat is geweest om de oorzaken van de dingen te weten te komen
festina lente haast u langzaam
finis coronat opus het einde kroont het werk
flamma fumo est proxima vlammen volgen op rook
forsan et haec olim meminisse iuvabit eens zullen we ons ook dit misschien wel glimlachend herinneren
fortes fortuna iuvat het lot is met de sterken
fortiter in re, suaviter in modo sterk in handelen, zachtmoedig in de manier waarop (*resoluut, doch minzaam*)
frater, ave atque vale broeder, gegroet en vaarwel
gaudeamus igitur laat ons ons daarom verheugen
gigni de nihilo nihil; in nihilum nil posse reverti niets kan uit niets ontstaan; niets kan tot niets teruggebracht worden
gladiator in arena consilium capit de gladiator beraamt zijn plan in de arena (te laat)
gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo de druppel holt de steen niet uit door de kracht waarmee hij valt, maar door vaak te vallen
Hannibal ante portas Hannibal staat voor de deur
Helluo librorum boekenwurm
hoc voluerunt zij hebben dit gewild
hodie mihi, cras tibi heden ik, morgen jij
homines libenter quod volunt credunt mensen geloven met graagte dat wat ze willen geloven
homo homini lupus est de ene mens is als een wolf voor de andere
homo sum: humani nihil a me alienum puto ik ben een mens; ik denk dat niets menselijks mij vreemd is
ignis aurum probat, miseria fortes viros vuur beproeft goud, tegenspoed beproeft sterke mannen
in alio pediculum, in te ricinum non vides je ziet een luis op iemand anders, maar niet de teek op jezelf
in mari meri miri mori muri necesse est in een zee van wonderlijke wijn moet een muis wel sterven
in medias res in het midden van de zaken
in pace, ut sapiens, aptarit idonea bello in vredetijd bereidt hij zich, als een wijs man, op passende wijze voor op oorlog
in primis ten eerste
in vino veritas de waarheid zit in de wijn
in virtute sunt multi ascensus er zijn vele niveaus van voortreffelijkheid
inhumanitas omni aetate molesta est onmenselijkheid is schadelijk in iedere periode
ipsa scientia potestas est de kennis zelf is macht
iuvat inconcessa voluptas niet toegestaan genot doet genoeg
lapsus calami uitglijder van de pen (*verschrijving*)
lapsus linguae uitglijder van de tong (*verspreking*)
latet anguis in herba een slang ligt verstopt in het gras
legum servi sumus ut liberi esse possimus wij zijn slaven van de wet zodat we vrij kunnen bewegen
leve sit, quod bene fertur onus licht is de last, wanneer men hem bekwaam torst
luctor et emergo ik worstel en kom boven
magnum opus een groot werk
maiorum consuetudini deditus toegewijd aan de traditie van zijn voorvaderen
mala tempora currunt het zijn slechte tijden
malum consilium quod mutari non potest het is een slecht plan dat niet veranderd kan worden
manus manum lavat de ene hand wast de andere (*als jij mijn rug krabt, krab ik de jouwe*)
materiam superabat opus het vakmanschap heeft het onderwerp overwonnen
maxima debetur puero reverentia wij zijn het grootste respect schuldig aan een kind
me duce tutus eris onder mijn leiderschap zul je veilig zijn

me iudice als ik rechter ben (in mijn opinie)
mea culpa door mijn schuld
mea mihi conscientia pluris est quam omnium sermo mijn gezond verstand is mij meer waard dan wat heel de wereld zegt
medici graviores morbos asperis remediis curant doktoren genezen de ernstigere ziektes met harde middelen
memento mori gedenk te sterven
mendacem memorem esse oportet een leugenaar dient een goed geheugen te hebben
mens sana in corpore sano een gezonde geest in een gezond lichaam
meum pactum dictum mijn woord is mijn eed
mihi cura futuri mijn bezorgdheid is de toekomst
militat omnis amans et habet sua castra Cupido iedere minnaar is een soldaat en heeft een kamp in Cupido
mirabile dictu wonderlijk om te zeggen
modus operandi wijze van tewerkgaan
mors honesta vitam etiam turpem exornat een eerlijke dood siert zelfs een schandelijk leven
multa ferunt anni venientes commoda secum, multa recedentes adimiunt de jaren brengen, als ze komen, vele gemakken met zich mee, maar als ze gaan, nemen ze er weer veel met zich mee terug
multi famam, conscientiam pauci verentur velen vrezen voor hun reputatie, weinigen voor hun geweten
mundus vult decipi de wereld wil bedrogen worden
mus uni non fidit antro een muis verlaat zich niet op slechts één gat
naturam expellas furca, tamen usque recurret je kunt de natuur verdrijven met een vork, maar toch keert ze steeds weer terug
nec verbum verbo curabis reddere fidus interpres als een ware vertaler zorg je er voor niet woord voor woord te vertalen
necesse est multos timeat quem multi timent hij die velen vrezen, moet velen vrezen
negotium populo Romano melius quam otium committi het Romeinse volk begrijpen werk beter dan vrije tijd
nemo ante mortem beatus niemand is gelukkig vóór zijn dood
nemo ante obitum beatus dici potest prijs niemand gelukkig alvorens hij zijn leven beëindigd heeft
nemo liber est qui corpori servit niemand is vrij, die een slaaf van zijn lichaam is
nemo me impune lacessit niemand krenkt mij straffeloos
nemo propheta in patria sua niemand is een profeet in zijn eigen thuisland
nemo repente fuit turpissimus niemand werd ooit grondig slecht in slechts één stap
nemo surdior est quam is qui non audiet niemand is dover dan diegene die hij niet wil horen
neque enim disputari sine reprehensione potest zonder tegenspraak is alle discussie onmogelijk
nil actum reputa si quid superest agendum sta niet stil bij dat wat al gedaan is, zolang er nog iets gedaan moet worden
nil desperandum men wanhoop nimmer
nomen est omen de naam is een voorteken
non compos mentis niet meester van je verstand (buiten zinnen)
non est ad astra mollis e terris via er is geen eenvoudige weg van de aarde naar de sterren
non est ars quae ad effectum casu venit datgene dat zijn effect bereikt door toeval is geen kunst
non est vivere sed valere vita est leven is niet alleen in leven zijn, maar ook je goed voelen
non mihi, non tibi, sed nobis niet voor jou, niet voor mij, maar voor ons
non omnes qui habent citharam sunt citharoedi niet iedereen die een lier bezit speelt ook daadwerkelijk lier
non omnia moriar niet alles van mij zal sterven
non scholae sed vitae discimus wij leren niet voor school, maar voor het leven
non semper erit aestas het zal niet altijd zomer zijn (*wees voorbereid op slechte tijden*)
non teneas aurum totum quod splendet ut aurum (*het is niet al goud wat er blinkt*)
nosce te ipsum ken uzelf
nulla dies sine linea geen dag zonder lijn
nulli secundus volgend op niets (*beter iets dan niets*)
nullum est iam dictum quod non sit dictum prius er is nog niets gezegd dat al niet eens eerder gezegd is
nullum magnum ingenium sine mixtura dementiae fuit er heeft geen enkel groot talent bestaan zonder dat er een element van zotheid in zat
nullum sine auctoramento malum est geen kwaad is zonder goede zijde
nullus amicus magis liberat, quam liber geen vriend schenkt mij groter vermaak dan de boeken het mij doen

nullus est liber tam malus ut non aliqua parte prosit er is geen enkel boek zo slecht dat het niet op een bepaalde manier voordelig kan zijn

nunc est bibendum nu moet er gedronken worden

o praeclarum custodem ovium lupum! een voortreffelijke beschermer van schapen, de wolf!

oderint dum metuant laat ze mij maar haten, als ze mij maar vrezen!

omnia iam fient fieri quae posse negabam alles waarvan ik zei dat het niet zou kunnen gebeuren, zal nu gebeuren

omnia mea mecum porto alles wat van mij is, draag ik bij me (*de geest is het meest waardevolle bezit*)

omnia reliquit servare rem publicam hij heeft alles achtergelaten om de staat te redden

omnium consensu capax imperii nisi imperasset als hij niet al zou heersen, zou hij met anonieme instemming in staat geacht zijn te heersen

ora et labora bidt en werkt

os, quod mentitur, occidit animam de mond die leugen spreekt, doodt de ziel

panem et circenses brood en spelen

parturient montes, nascetur ridiculus mus bergen zullen bevallen, en een absurde muis zal geboren worden (*heel veel werk gedaan maar niets tastbaars om dat te demonstreren*)

parva leves capiunt animas kleine dingen bezetten kleine geesten (*kleinigheden amuseren kleingeestige mensen*)

patria est communis omnium parens het vaderland is de gemeenschappelijke ouder van ons allen

per aspera ad astra door het doornenveld naar de sterren

per varios usus artem experientia fecit oefening heeft vaardigheid tot stand gebracht door verschillende praktische uitvoeringen (*oefening baart kunst*)

perfer et obdura; dolor hic tibi proderit olim wees geduldig en volhardend; eens zal deze pijn zich als nuttig voor je bewijzen

perpetus vincit, qui utitur clementia wie zachtmoedigheid betracht, overwint immer

persona non grata een niet-welkom persoon

pessimum genus inimicorum laudantes vleiwers zijn het ergste type vijanden

philosophum non facit barba een baard maakt geen filosoof

poeta nascitur, non fit een dichter wordt geboren, niet gemaakt

possunt quia posse videntur zij kunnen het, omdat zij de indruk geven het te kunnen

post proelia praemia na het gevecht volgt de beloning

potius mori quam foedari het is verkieslijker te sterven dan bezoedeld te worden

praeceptores suos adulescens veneratur et suscipit een jonge man respecteert zijn leermeesters en kijkt tegen hen op

praemonitus praemunitus gewaarschuwd, verschanst (*een gewaarschuwd mens telt voor twee*)

primus inter pares de eerste onder gelijken

principis est virtus maxima nosse suos de voornaamste verdienste van een vorst bestaat in diens kennis van zijn onderdanen

probitas laudatur et alget oprechtheid wordt geprezen en in de kou gezet

proprium humani ingenii est odisse quem laeseris *it is human nature to hate a person whom you have injured*

pulvis es et in pulverem reverteris stof zijt gij en tot stof zult ge wederkeren

puri sermonis amator een liefhebber van pure rede

quaedam non iura scripta sed omnibus scriptis certiora sunt sommige wetten zijn ongeschreven, maar zijn beter vastgelegd dan alle geschrevene

qualis pater talis filius zo vader, zo zoon

quam se ipse amans – sine rivali hij houdt zoveel van zichzelf – zonder rivaal !

quem di diligunt, adolescens moritur zij, waar de goden van houden, sterven jong

qui dedit beneficium taceat; narrat qui accepit laat hem die een dienst verricht heeft zwijgen; laat hem die hem ontvangen heeft dat vertellen

qui nescit dissimulare, nescit regnare wie niet veinzen kan, kan niet heersen

qui non est hodie cras minus aptus erit hij die vandaag niet voorbereid is, zal dat morgen nog minder zijn

qui scribit bis legit hij die schrijft, leest twee keer

qui vult dare parva non debet magna rogare hij die maar weinig wil geven moet niet om veel vragen

quid agis? hoe gaat het?

quid novi? wat is er nieuw?

quid pro quo het één voor het ander (*voor wat hoort wat*)

quid rides? mutato nomine de te fabula narratur wat lach je? verander de naam en de grap gaat over jou
quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentes wat het ook is, ik vrees de Grieken, helemaal ook als ze met geschenken komen aanzetten
quidvis recte factum quamvis humile praeclarum schitterend is dat wat correct gedaan is, ook al is het onbeduidend
quod licet lovi, non licet bovi wat Jupiter vrijstaat, mag een koe niet
quorum pars magna fui waar ik een groot deel van uitmaakte
quot homines tot sententiae zoveel mensen, zoveel gedachten
radix omnium malorum est cupiditas begeerte is de wortel van alle kwaad
ratio et consilium propriae ducis artes rekenschap en inzicht zijn de kenmerkende eigenschappen van een leider
repetitio est mater studiorum herhaling is de moeder van het leren
requiescat in pace moge hij rusten in vrede
respice, adspice, prospice kijk terug naar het verleden, kijk kritisch naar het heden, kijk vooruit naar de toekomst
respondeat superior laat de hoger geplaatste antwoord geven
rex regnat sed non gubernat de koning is koning, maar heerst niet
ridenti stolidi verba Latina dwazen steken de draak met de Latijnse taal
ridentem dicere verum quid vetat wat verbiedt iemand om al lachend de waarheid te vertellen?
risu inepto res ineptior nulla est er is niets dommer dan een domme lach
saepe creat molles aspera spina roses vaak scheidt een hardvochtige doorn zachte rozen
saepe ne utile quidem est scire quid futurum sit vaak is het zelfs niet in ons voordeel om te weten wat er zal gebeuren
salus populi suprema lex de veiligheid van het volk is de hoogste wet
sapiens nihil affirmat quod non probat een wijs man bevestigt niets dat hij niet zelf kan bewijzen
scio me nihil scire ik weet dat ik niets weet
sed quis custodiet ipsos custodes maar wie zal de wachters zelf bewaken?
sedit qui timuit ne non succederet hij die bang was dat hij niet zou slagen, bleef zitten
semper fidelis altijd betrouwbaar
semper paratus altijd voorbereid
senectus ipsast morbus ouderdom zelf is een ziekte
si fecisti negal als je het hebt gedaan, ontken het dan!
si finis bonus est, totum bonum erit als het eind goed is, zal alles goed zijn (*eind goed, al goed*)
si monumentum requiris circumspice als je een monument zoekt, kijk dan maar eens om je heen
si post fata venit gloria non propero als roem pas na de dood komt, heb ik geen haast
si vis pacem, para bellum als je vrede wilt, maak je dan op voor oorlog
sic itur ad astra aldus stijgt men naar de sterren
sic transit gloria mundi zo gaat de roem van de wereld voorbij
silentium stilte!
simia quam similis, turpissimus bestia, nobis! wat lijkt dat lelijke beest, de aap, toch op ons!
sine sole sileo zonder zon zwijg ik (Romeinse klokken)
sobrii estote et vigilate houdt uwen geest helder en waakzaam
status quo de huidige stand van zaken
struit insidias lacrimis cum femina plorat wanneer een vrouw huilt, zet ze hinderlagen op met haar tranen
studium discendi voluntate quae cogi non potest constat het staat vast dat studie gestoeld is op vrijwilligheid van de kant van de student, en niet afgedwongen kan worden
stultorum calami carbones moenia chartae krijt is de pen van de dommen, de muren hun papier
stultum est timere quod vitare non potes het is dwaas om datgene te vrezen, wat je niet kunt vermijden
sub rosa onder de roos (vertrouwelijk)
sub sole nihil novi est er is niets nieuws onder de zon
summa cum laude met de hoogste lof
summum bonum het hoogste goed
sumptus censum ne superet laat je uitgaven je inkomsten niet overstijgen
sunt pueri, pueri puerilia tractant kinderen zijn kinderen, en daarom halen kinderen kinderlijke streken uit
sursum corda verheft uw harten

tabula rasa een schone lei
tacent, satis laudant zij zwijgen, en prijzen zo voldoende (*hun zwijgen is al genoeg eer*)
tantum religio potuit suadere malorum zo zeer was godsdienst in staat om aan te zetten tot slechte daden
tarditas et procrastinatio odiosa est uitstel en verdaging zijn weezinwekkend
tempora mutantur nos et mutamur in illis tijden veranderen, en wij veranderen met hen
tempus fugit de tijd vliegt
tentare licet proberen is geoorloofd
terra firma vaste grond
tetrica sunt dissipanda iocularibus verdrijf de droefenis door opgeruimdheid
timendi causa est nescire onwetendheid is de oorzaak van angst
trahimur omnes studio laudis wij allen worden aangetrokken door het streven naar loftuitingen
tu ne cede malis sed contra audentior ito geef niet toe aan ongeluk, maar ga er des te brutaler tegenin
ubi bene, ibi patria waar het goed is, is je thuis
ubi concordia, ibi victoria waar de eenheid is, is de overwinning
ubi fumus, ibi ignis waar rook is, is vuur
ubi non est mulier, ibi ingeniscit aeger waar geen vrouw is, zucht de zieke
ubi solitudinem faciunt pacem appellant als zij zich terugtrekken, noemen ze dat vrede
una salus victis nullam sperare salutem de enige redding voor de overwonnenen is het laten varen van de hoop op redding
urbem latericiam invenit, marmoream reliquit hij vond de stad als een stad van baksteen; hij liet hem achter als een stad van marmersteen
ut ameris, ama heb lief, om liefgehad te worden
ut desint vires, tamen laudanda est voluntas ook al ontbreken de krachten, toch dient de wil geprezen te worden
ut sementem feceris ita metes zoals je zaait, zo zul je oogsten
utile dulci miscere het nuttige met het aangename verenigen
utinam populus Romanus unam cervicem haberet! had het Romeinse volk maar één nek!
uva uvam vivendo varia fit verschillende druiven groeien in de loop der tijd uit tot één druif
uxorem accepi; dote imperium vendidi ik heb een vrouw genomen; ik heb mijn soevereiniteit verkocht voor een bruidsschat
vade in pace ga in vrede
vae puto deus fio ach, ik denk dat ik een god word
vanitas vanitatum et omnia vanitas ijdelheid der ijdelheden, en alles is ijdelheid
varium multabile est semper femina de vrouw is en blijft een wispelturig en veranderlijk wezen
velle est posse willen is kunnen
veni, vidi, domum redii ik kwam, ik zag, ik ging terug naar huis
veni, vidi, vici ik kwam, ik zag, ik overwon
venienti occurrere morbo kijk het ongeluk recht in de ogen als het zich aandient
ventis secundis, tene cursum houd koers, de winden volgend (*volg de massa*)
verba docent, exempla trahunt woorden onderwijzen, maar voorbeelden slepen mee
verba volant, scripta manent woorden vervliegen, doch het geschrevene blijft
veritas praevalerebit de waarheid zal zegevieren
veritas vos liberabit de waarheid zal u bevrijden
vestis virum facit het kleed maakt de man (*kleren maken de man*)
victis honor eer aan de overwonnenen
victoria, non praeda de overwinning, niet de buit
video barbam et pallium; philosophum nondum video ik zie de baard en de mantel, maar ik zie nog geen filosoof
vincit qui se vincit winnaar is hij, die zichzelf overwint
vir sapit qui pauca loquitur die man is wijs, die weinig spreekt
virginibus puerisque voor meisjes en jongens
virtute et armis met dapperheid en wapens
vis consili expers mole ruit sua brute kracht verstoken van wijsheid stort in elkaar onder zijn eigen gewicht
vive virtute duce comite fortuna leef met de moed als gids en het geluk als gezellin
vivere militare est leven betekent vechten

vix ulla tam iniqua pax, quin bello vel aequissimo sit potior er bestaat nauwelijks een vrede die zo onterecht is, dat hij beter is dan zelfs de meest rechtvaardige oorlog

volo, non valeo ik wil wel, maar ik ben er niet toe in staat

vos vestros servate, meos mihi linquite mores leg je toe op jouw eigen gewoontes, en laat mij de mijne hebben

vox humana de menselijke stem

vox populi, vox dei de stem van het volk is de stem van God

vulpes pilum mutat, non mores de vos verandert wel zijn stekels, maar niet zijn gewoontes (*een vos verliest wel zijn haren maar niet zijn streken*)

vultur non capit muscam de arend vangt geen vliegen